

БАЙКИ

и

ПРИБАЮТКИ

Левка Боровиковскаго.

ХАРЬКОВЪ.
Въ Университетской Типографіи.
1852.

VE
RI
TAS

БАЙКИ

й

ПРИБАЮТКИ

Левка Боровыковського.

КІЕВЪ.
Въ Университетской Типографіи.
1852.

БАЙКИ Й ПРИБАЮТКИ.

БАЙКИ

й

ПРИБАЮТКИ

Левка Боровиковського.

КІЕВЪ.

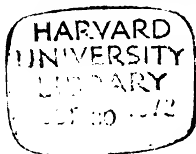
Въ Университетской Типографіи.

1852.

ПЕЧАТАТЬ ДОЗВОЛЯЕТСЯ,

съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлено было въ Ценсурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ. Кіевъ, 1852 года, Ноября 1 дня.

Ценсоръ Д. *Мацкевичъ.*

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Въ наше время, съ успѣхами просвѣщенія въ нашемъ отечествѣ, усиливается и распространяется любовь и соревнованіе преимущественно къ изученію своего отечественнаго, народнаго, Русскаго. Такое направленіе современной учености совершенно правильно, или сообразно съ естественною потребностію народнаго самопознанія: наука народной изни можетъ быть и должна быть создана амимъ народомъ. Языкъ и словесность, суественная часть народнаго существа, его

бытія и жизни, а слѣдовательно существенная часть и народной науки, дѣлаются предметомъ изученія въ своемъ обширномъ объемѣ, въ разнообразномъ употребленіи, въ различныхъ нарѣчіяхъ, въ разное время существованія. Уже извѣстно всѣмъ образованнымъ людямъ, что достойны вниманія, сохраненія, изслѣдованія — не только творенія великихъ писателей, не только языкъ высшаго, образованнѣйшаго народнаго сословія, — но и всякое старинное и областное слово и выраженіе, всякій особенный народный говоръ, а тѣмъ болѣе нарѣчія какъ великорусское и малорусское, съ незапамятныхъ вѣковъ употребляемыя милліонами народа. Ежели областное употребленіе слова, его древняя буква не рѣдко служитъ къ объясненію исторіи языка, въ извѣстную его эпоху; то что сказать объ этихъ богатыхъ, живыхъ, цвѣту-

щихъ отрасляхъ великаго Русскаго языка, широко раскинувшаго свои разнообразныя вѣтви?

Теперь уже странно смѣшивать языкъ литературный, господствующій, вообще Русскій, съ какимъ-нибудь изъ народныхъ нарѣчій, — или разсуждать о томъ, должно ли писать на областномъ нарѣчіи, — или не понимать, что все хорошо кстати, на своемъ мѣстѣ, и не можетъ замѣнить одно другаго, какъ не можетъ быть одной для всѣхъ одежды, какъ не можетъ быть цвѣтка безъ листьевъ, а листьевъ безъ корней. Теперь уже рѣдко кто можетъ думать, что люди, написавшіе что-нибудь удачно на какомъ-нибудь народномъ нарѣчіи, принесли бы больше пользы для литературы, если бы писали на литературномъ языкѣ. Число такихъ людей всегда не велико, и потому сочиненія ихъ особенно полезны для изученія народнаго языка и для

народнаго чтенія. При томъ, кто и чѣмъ докажетъ, что можно лучше писать не по собственному призванію, а по чужому совѣту, по мнѣнію и наставленію того, кто, можетъ быть, не зная народнаго языка, также мало способенъ писать и на языкѣ литературномъ? Развитіе частей не вредитъ жизни и красѣ цѣлаго, составляя напротивъ того условіе его совершенства; такъ и развитіе отдѣльныхъ отраслей языка служитъ къ общему его богатству и совершенству.

Приведемъ мнѣнія просвѣщенныхъ людей о важности изученія народныхъ нарѣчій. Русское Географическое Общество признаетъ драгоцѣннымъ матеріаломъ для трудовъ своихъ: народныя сказки, байки, побасёнки, пѣсни, преданія, народные обычаи, повѣрья, суевѣрія, примѣты, пословицы, поговорки, скороговорки, присловія, изрѣченія, загадки, сло-

вари простонароднаго языка и мѣстныхъ нарѣчій, съ показаніемъ употребительнаго ударенія и примѣровъ въ складѣ рѣчи, произношенія и географическаго распространенія разныхъ нарѣчій, небольшія разсказы, или разговоры изъ каждаго мѣста, написанные точно такимъ языкомъ, какъ говоритъ народъ въ томъ мѣстѣ, и съ такимъ именно правописаніемъ, какъ народъ каждое слово произноситъ (См. циркуляръ 1847 года). Въ извѣстіяхъ Императорской Академіи наукъ по Отдѣленію Русскаго языка и словесности (См. Г. I. Прибавленія: Памятники и образцы народнаго языка и словесности) напечатана отчетливо и подробно составленная программа для собиранія образцевъ народнаго языка и словесности, а именно образцевъ мѣстныхъ нарѣчій, образцевъ народной словесности, образцевъ мѣстной словесности письменной.

Хорошія сочиненія на языкѣ народномъ кромѣ пользы для простаго народа, которому вполнѣ понятенъ только его собственный способъ выраженія, кромѣ необходимости ихъ для изображанія народа его же собственной рѣчью, въ которой выражается народная особенность ничѣмъ непередаваемая на другомъ языкѣ, — также чрезвычайно важны для познанія народныхъ нарѣчій, которыя только отчасти заключаются въ памятникахъ простонародной словесности, и еще менѣе въ сочиненіяхъ безъ особеннаго достоинства, написанныхъ съ цѣлью служить только образцами нарѣчій. Хотя нельзя отвергать пользы и такихъ сочиненій; но собственно богатство и сила языка появляются въ рѣчи только съ силою мысли и чувства изъ глубины душевной. Хорошихъ сочиненій на языкѣ народномъ не можетъ быть слишкомъ много, потому что только немногимъ

изъ писателей языкъ народный извѣстенъ в такой степени, чтобы они могли владѣть имъ, а грамотные люди изъ простаго народа менѣе всего способны писать просто, будучи гораздо способнѣе составлять совершенно особенный, искуственный, смѣшанный языкъ, нежели выражаться на томъ, который употребляли до обученія грамотѣ.

Что касается до правописанія въ народныхъ нарѣчіяхъ, то оно не такъ легко, какъ можетъ казаться съ перваго взгляда; оттого разногласіе попытокъ въ этомъ дѣлѣ. Здѣсь звуки обозначаются русскими буквами по произношенію ихъ въ азбукѣ, но не въ словахъ (извѣстно, что одни и тѣже буквы въ словахъ неодинаково произносятся). Притомъ е должно произносить твердо, какъ э; для мягкаго (йэ, или ьэ) принятъ знакъ є. Для Малороссійскаго ы, нѣсколько отличаю-

щагося отъ ы Великорусскаго, принятъ зна
u. Гг произносится какъ Латинское Н
Знакъ ъ не употребляется, потому, ч
его также легко подразумѣвать при буква
въ концѣ словъ, какъ обыкновенно подраз
мѣваемъ его при тѣхъ же буквахъ въ ср
динѣ словъ, когда нѣтъ при нихъ знака
Въ началѣ словъ и произносится какъ йи

мтл.

БАЙКИ Й ПРИБАЮТКИ.

ДО ДИТЕЙ.

Гей, дити — мотилята!
А годи вам цяцьками грать,
Мняч бить, метелики ганять:
Я байку роскажу — послухайте, хлопьята!

* * *

На якого ви ката
Съ книжками носитесь въ руках?
Сидайте - лишень на лавках:
Я байку роскажу — послухайте, хлопьята!

* * *

Весели небожата!
Чи не обридло бигать вам
И по горам, и по долам? —
Я байку роскажу — послухайте, хлопьята!

МОЯ БАЙКА.

Моя байка
Ни бійка, ни лайка:
Нехай нихто на себе не приймає;
А всяк на ус соби мотає —
Хто уси має...

ДО ДРЮКАРЯ.

Дрюкарю! не дримай: де треба, то́чку став,
Щоб мокрим нас рядном злий критик не напав:
Бо є й таки: не найде то́лку — буде тихо;
Не найде-ж точки — лихо!

НАЩО ПИСАТЬ.

що писать байки, даремне драти рот?
Який чыта их чорт?..
хоть би хто й читав: кому читать их мило?..
Пишу, бо вчивсь писать; кричу — нинàщо, так! —
Нехай хоть буде знати всяк,
в мене є перо, бумага и чернило.

БАЙКИ ТА ДЯК И ПЕТРУСЬ.

ДЯК.

усю! кинь байки, — з байками не здобруєш! —
свій стих, — а то субитки покоштуєш!

ПЕТРУСЬ.

Який з байок тих прок, панбче? —
А байка всякого, хто прочитати схоче,
И поскубе, и залоскоче.

БАЙКА.

Був дид, що не ворчав, не лаявсь, не сварився;
Був парубок, що жив розумно, не дрочився;
Був швець, що цилий вик горилки в рот не брав, —
Кравець, що краивши остаточкив не крав;
Був крамарь, що не вмив аршинцем обмиряти, —
Скупий, що бидним рад у нужди ратувати...

* * *

» Хиба-ж неправда се? « кричить сусид, як чайка.
— Все правда... а нехай се буде наша байка.

БАГАТИЙ, БИДНИЙ.

У Прокопа обид, у Прокопа христини,
У Прокопа бенкёт, весильля, именини:
За-те-ж у Прокопа куми и побратими,
И всякий Прокопови сват,
И всякий Прокопови брат,
За Прокопа усякий рад
И в воду, и в огонь скакать!...
Аж глядь —
У Прокопа пожар, все в Прокопа згорило,
Насилу винис сам з огню з душею тило!..

Що-ж: ридни та куми
В пожежи помогли?
Не дуже: ро́дичи його й не пизнавали —
До Прокопа й стежки в бурьян позаростали!

* * *

Недаром люди гомонять:
Поки богат,
То поти й сват.

ЩУКА Й ПЛИТОЧКА.

Край рички, ставши на плотину,
Рибалка удочку закинув,
Наткнувши на гачок
Чималий червячок.
Маленька Плиточка кризь-сльозы жалкувала,
Що из гачка,
За малим ростом, червячка,
Бидняжка, не достала.
Де Щука ни возмись — хвать зразу червячок!
Рибалка нею борщ затовк.

* * *

Пропала щука, бо великою була;
А Плиточка жива — бо Плиточка мала.

СКАРБ.

Луци явився скарб — Лука к ньому з мишками, —
Земли не чуе пид ногами!

Вже въ голови снуе купить село!...
третій день, пидвередившись пьятаками,
Умер Лука — Луки як не було!

* * *

Ми думаемо вики жить;
А смерть стоить
Не за горами — за плечами.

МЕТЕЛИК.

Загруз з волами виз. Втомившися, воли
В багни лягли,
Втомивши й мужика — небога.
На вöзу сидячи, Метелик розсудив,
Що вин з снопами виз в болоти погрузив —
Изнявся й полетив, сказавши: » идьте з Богом! «

МОЙ КУМИ.

Кума̀ моя в шинок сал це носила,
А кумови борщик без сала все варила.
» Упьять бев сала борщ! « Куми раз крикнув Кум;
А Кумови Кума̀ на глум:
» Та сало
Вид холоду — ростало. «
— Хиба! — сказав мій Кум.

* * *

Хто-ж чув, щоб с холоду та сало роставало?!
Як схочеться куми, видійме в кума ум.

ГОЛОВА.

У Йванив огород понадилась корова
Петрова.

Иван, подумавши, у хлив іи загнав,
Убив и обидрав,
А шкуру — Голови подаровав.
Петро та Голови позов подав на Йвана
Буяна.
А Голова тер лоб, подумав, и ришив:
»Петрови в другий раз корови не пускати
(Коли-то буде другу мати)
Иванив двир топтати;
А за труди, що Йван корову облупив,
Петро щоб гроши заплатив.«

* * *

Крий-Боже в нашему сели
Такому бути Голови!

ОВЕЧКА.

Побачивши, що вовк старий в барули здох,
Овечка з бараном удвох
Прийшли — и ну ногами тусувати,
За те, що заживо ихъ часто мав лякати.

Нехай хоть мертвий буде знати,
Драчун проклятий,
Що й Овечки вовкàм не люблять испускати.

* * *

Не вовка, а овець тут треба жалкувати!

ОБИНЯКИ.

Прохала Злидниха в сусида бурякив.
Дали ій: Злидниха нис звисила вид грусти.
» Чого-ж? « — Не поняли іи обинякив:
Просила Злидниха въ сусида бурякив,
А треба дать було — капусти.

СВАРА.

Нечипир з Хиврею йшли в город, на базарь.
Нечипир сам соби сказав:

»Продам я курочку — та молока куплю...«
— А я у молочко потапцив нароблю! —
Сказала Хивря тут. Нечипир в щоку лясь!
»А зась!
Чужого молока не квась!«

* * *

Ще молоко й на очих не бувало,
А в Хиври двох зубив не стало.

СИДИР.

Веселий Сидир оженився
Та й зажурився.
Край гаю сидячи, побачив вин телят —
И скачуть, и шалять,
Та й каже: добре ви, телята, росходились —
Запевно ще ви не женились;
А вас щоб присмирить —
Женить.

МАКСИМ.

Максим »Бог дасть« не раз пид викнами чував:
Бог дав Максимови — Максим багатий став —
Бог скарб Максимови послав:
И ти, хто Максимця не раз з дворà зганяли —
Максимових собак ласкали.

КЛИМ.

Клим пье, шутить, танцюе, грае;
Казóк и приказок говóрить — не вгавае,
Ни втóми Клим, ни сну не знае;
Без Клима беседа — без чорта купинà;
Весильля — Клим мій там, — Клим бенкет носом знае;
А дило — Клим як чорт вид ладану втикае.

ГУСИ.

Гусей у кучу закидали;
А Гуси з радощив сичали й кгелкотали:
„Насилу, кажуть, нас взялися шанувать,
И вдóволь годувать!“
Пидгодувавши ихъ чи дви, чи три недили—
Поризали й поили.

СВІЙ ДИМ—СВОЯ ВОЛЯ.

Хомиха чоловика била;
Не на-лихо-ж Хому Хомиха вчила!
Хома Постил

2

Вид жинки заховавсь — пид пил,
И в-три-погибели звернувшися, трусився,
И плакав, и просився…
Хомиха з рогачем присикалась: « вилазь!
Вилазь, личино зла!..« Хома в куточку бгавсь,
И, плачучи, озвавсь:
» Не вилизу! — тоби я потурати годи:
Я господин в своій господи!«

ЛИСИЦЯ Й ВЕДМИДЬ.

Поснидавши вивцю, Ведмидь ростанцювавсь;
За танци Ведмедя Лисиця росхвалила.
» Эй, кумо, хвалючи си танци — согришила«
Сиркô Лисици обизвавсь.
» Не в танцях сила
(Тоди Лисиця говорила):
Не танци я його, — а лàпища хвалила.«

ДАРЕМНА ПРАЦЯ.

Щоб азбуки не вчить, Ивась іи порвав;
Що бридкий, дзеркало в шматки пошматував;
А рота у людей ничим не зупинив:
Сам не оглух — других не онимив.

ОХОТНИК.

Охотник уточку пидстрéлив в пист весною:
Що-ж з нèи? Исти — грих, дай пидождать,
Щоб розговитись дичиною!
Пождав — и розговивсь? — ни: утку взяв робак!

* * *

Оттак!
На що-ж стрелять було весною?

ПАНИ.

Розбилась дзигари, проклята стрилка стала;
А Пани, дивлячись, не ила й не спала
(Пани-ж все роблять по часах).
Нема поправи в дзигарях...
»А Пани-ж?« — Пани не дивилась:
Як зголодалась — и наилась;
А писля ижи й на кровать,
Та й спать!

ХОМА.

Хома — Патика
Пишов зимою драти лика:
Лубка-ж не обидрав
И липку запсував.

Дурний Хома (нехай йому легенько кнеться!):
Тоди-б драв лыка — як дереться.

ПЬЯНИЙ.

Раз Пьяний Хрин схотив
Переплигнути рив:
Упав, и, хоть не вбився,
А все — каликою протверезився.

* * *

Хрин глупуватий с-сина:
Що-ж? — Пьяному — и море по колина!

ТРЮХЛЯВИНА.

При мисяцю, в-ночи, в болоти заблищало;
Максим уздрив — туда бижить:

То, каже, золото! — Аж зрить —
Трюхляве дерево на купини лежало!

* * *

Чи трохи-ж зо́лота на свити так блищить?
»Цсс.. цить!..«

ЛИХТАРЬ.

Росчванився Лихтарь, що ниччю освищав.
Хтось Лихтареви так сказав:
»Як-би не свичечка — то ти-б тоди мовчав.«

КАПШУК И КАЛИТКА.

Начинений капшук шагами,
С Калитки глузував,

Що в нéи з голоду боки позападало
(Червонець в нїй один лежав).
На ярмарку Капшук роскашлявсь, похудав;
С Калиточки-ж — и краму купували —
Та грошей всих не повиймали.

ПЕРО Й КАЛАМАРЬ.

Каламарь с Пером сердито спорить став:
Хто книжечку нову из них скомпонував?..
Почувши, зо — сьмиху хозяен як не вмер:
Багато есть таких Каламарив и Пер!

КЛИМИВ МЛИН.

Робочий Климив Млин! — знай-меле й не вгавае!
А Маркив круть та й став; а билше — спочивае.

Спитайтеся-ж Мирошникив,
То й скажуть без обиняків:
Млин Климів пó-пусту бушує;
А Марків — все село годує.

* * *

Багато Климових на свити єсть Млинив —
Панив, Купцив, Кравцив, Учителив.

ЖЕВЖИК.

Коло дивчини Жевжик вився.
В любови клявся и божився;
Дивчина вид брехни аж позихала...
Тут парубок хотив ии поцилувать —
Аж глядь —
Давно дивчина спала!

ПИДОРЯ ТА ВИВЦЯ.

Вивця десь в пирьячко вкачалась:
юря до Вивци присікалась, придралась,
Що, буцимъ, бач, Вивця курей
Іи поила и гусей.

* * *

Пидорино тут дилце незаконне:
Чи вже таки Овечка исть скоромне?

МЕТЕЛИК.

З гусеници — Метелик став
Хорошій, золотий аж сияв, аж блищав,
И на другихъ гусениць не дивився...

А ти-б, метелику, не дуже-то гордився,
Бо ти недавно сам з гусениці вродився.

БУШЛЯ.

Ласуха — Бушля до рибок,
Стара, підстрелена, крива и одноока,
Не здужала бродить глибоко
За рибами в ставок.
Лукава й здумала: дай, каже, попитаю,
Та рибок налякаю:
От, стала говорить до риб: « Вид рибалóк
Я чула, що хотять ввесь испустить ставóк,
Щоб, не бродивши в воду,
Забрать всю рибьячу породу. «
А риби в плач! — давай іи просить,
Щоб их переносить
В другий ставок! —
А Бушли й на руку ковинечка! Таскала
Дурнихъ рибок — та все глитала!

Поила Бушла всих, — у горли рак застряв —
И Бушлю доконав.

ЛУКА.

Злидарь — Лука багат, як Головин капшук:
Луци йдуть хури риби, соли;
Добра в Луки — повнисиньки комори;
В двори товару — сотни штук...
Лука мій — пан! Лука надувся! —
Надувшись, чхнув — проснувся!

КЛИМ ПЬЯНИЙ.

Клим, пьяний як земля, з шинка ишов в витряк,
Та став на улици и ключ держить в руках;

А Кум, побачивши, озвався так до Клима:
Иди в витряк — витряк перед очима!
А Клим йому: « Трривай — ммлини ддо мéне йиддуть —
Пиддиде мій — ось кключъ — ззумію ввиддимкнуть! «

КРИКУН.

»Таки ми витягли!« сказав Комар волам,
Що витягли вози з багна, з снопами...

* * *

Буває таке миж нами:
Хто рóбить — тай мовчить; а вирять — Крикунам

КОРОВЬЯК.

Хвалився будяку, надувшись, Коровьяк,
Що на троянду вин похóдить колючкáми;

А мій будяк
Сказав Чваньkови так:
Не колючками будь похожий, — а квитками.

РИВЧАК И РИЧКА.

Роспинився Ривчак весною в половодьи,
Сміявсь над Ричкою, що по́-тиху текла.
На лито — Ричка все в одній тече поводи;
А в Ривчаку — й земля засхла.
За Ричку я сказав-би Ривчаку дурному:
Хто добре ро́бить — той не хва́литься никому.

МОТИ.

Хома с Паньком
Живуть було панками.
старисть—прожились: обидва с торбинками
ивали Лазаря — и вмерли пид тинком.

Усякий знае:
Хто солодко живе — той гирко умирае.

МИШОК З ГРИШМИ.

Голодний у степу найшов Мишок с шагами,
Узяв — и кинув геть: — »я думав з сухарями!«

СУД.

Петро у Хведора кобили позичав
И, идучи у лис, заихав до Одарки,
Шинкарьки,
Та, гришний, писля чарки,
Кобили хвист при рипици вiирвав
(В Петра вижок нечистий-мав);

А Хведир на Петра у Суд позов подав:
Судья товстив — Петрив капшук худав...
А дали дило так ришили:
»Понеже оний Петр у Хведора в займи
Не брав безхвостои кобили,
То ми
Реченному Петрови присудили:
Кобилу ту йому держать;
А виросте ій хвист — хазяену виддать.«

* * *

За Хведорово, бачиш, жито —
Та Хведора-ж и бито!

РАЛО.

юсь Рало видумав (запевне — Нимчурà!):
Премудре Рало
На буркуни легесенько орало! —
танних воликив кум-Сидир из дворà —
за безцинок збув.. — купив новеньке Рало.

Хоть воликив у Сидора не стало;
За-те-ж Нимецьке Рало
Новисиньке коло ясел стояло!

БУДЯК.

Билинка косаря пеняла,
Що рано скошена — завьяла;
Сухий Будяк сказав: коли вмирать,
Що день терять?

* * *

Так тилко утиша Будяк,
Дурак!

ГРАМАТКА Й ЧАСЛОВЕЦЬ.

З Часловцем Азбука на покути лежала:
Часловець Азбуку нинáщо потрипáв,
Що вин старший ии — и знать ии не знав!

Граматочка Часловцеви сказала:
Хоть ти й старший, — а все-таки Школяр
Тебе не прочитае,
Коли мене не знае.

* * *

Часловець — Судьди; а Граматка — Секретарь.

КРИЛА У ВИТРЯКА.

Раз Крила в Витряка гудили й горготали,
Що все село вони насущним годували;
А каминь, пьятирня и колесо... мовчали.

* * *

Приказують, що: хто мовчить —
Той двох навчить.

РЯБКО Й ЗЮЗЬКО.

Питав Рябко Зюзька: »в хоромах ти живеш,—
Чого-ж, на ретязи, я, бидний, пропадаю?«
Зюзько сказав: »ти — все хозяйство стережеш;
Я — Паню забавляю.«

ЛИКАРЬ.

Уздривши Ликарь, що ликарство помагало —
Давав його частиш: що-ж писля з хворим стало?—
За третим разом — гирш; за пьятим — з ниг звалив;
За шостим придавив; за восьмим — уморив.

ПАН ТА МУЖИКИ.

. Щедушний Пан казав:
Чого ти Мужики таки гладки, здорови,
И шии — як волови...
А я лежав, лежав,
Чогò не пив, чогò я не идав!..

* * *

На рич його Мужик так, нищечком, шептав:
Здоровьячко — трудами наживають;
А лежни — й пид млином згнивають.

ТРИ ЯБЛУНИ.

Три Яблуни росли; заспорили про них:
Той каже лучча та, де листя найкруглише;

Той спорить — лучча та, де гилечки довгиши,
А я сказав до них:
Найлучча, хлопци,
Де яблучка солодчи!

ПАНСЬКИЙ КИНЬ.

Хома кричав до кума:
Дивись як панський Кинь из жиру розиграв!..
А Кинь, ухорькавшися, дума:
Не грав-би я — як-би батиг не пидганяв.

* * *

Халяндри Циганча скакало:
Не танцив Циганча, а хлиба забажало!

ДВА ЗАЙЦИ ПРІЯТЕЛИ.

Раз Заєць в тенетà попав;
А Заєць — друг його в сим гори утишав...
Охотник в лиси закричав —

Приятель - Заєць драла дав!
Втикаючи-ж сказав:
» Пора мини втикати;
Тоби-ж, с приязнію, все легче умирати. «

* * *

Таких до гимона я зрив
Приятелив.

ЩАСТЯ ТА НЕЩАСТЯ.

З Нещастям Щастя раз дилилось:
Нещастя вибрало надію в дилежи;
А щастя весильля, лежни;
Нещастя — як пид льодом рибка билось,
И на кинци — покою дотерпилось;
А щастя швидко розорилось,
Усе сплило -- мов снилось.

КЛИМ И ЙОГО КОБИЛА.

Клим одноокои Кобили не любив—
Та й друге око ій, раз бивши, загубив.
Що-ж с тòго?—Те, що билш не издив, а ход
А Кобилчà—за поводи водив.

* *
*

Який-же чорт його на зле надоумив!

ЙОЛОП—КЛИМ.

На шкапу Йолоп Клим розжився;
А в Клима ни зернà—не тилко вивсеця—
Немає ни стеблá соломи, ни синця.
Мій Клим подумав— и вмудрився:

Хотив кобилку Клим неисти приучить,
И шкапа — мусила постить
Деньок не ила — ослабила;
На другий день — ступить не вмила;
На третій — на-ноги присила;
А на четвертий — околила.
Клим шкуру обидрав
Та кумови казав:
Як-би моя кобила
Ще пьятий день перепостила,
То не кормившись-би возила.

АНДРІЙ.

ій купив соби суконця на сиряк,
Та, щоб кравцям, бач, грошей не давати,
в шити сам: а лучче той пьятак,
мав кравцеви дать — про нужду приховати.
краяти почав, — та исчекрижив так,
Що хоть шиши пропала вся суконка!

Вже рад-би мій Андрій, щоб вийшла — хоть свитина!
Упьять за ножници: общикав, общипáв —
Що вже й штани з сукна насилу-б изибрав,
Як-би шматочки посшивав...
Яки-ж штани з кускив? Подумав, погадав,
Та из сукна вершок на шапку настачав.

* * *

Бач пожалив Андрій кравцеви заплатити,
Та замись сиряка став шапочку носити;
А шапци наготи одній-же не прикрити, —
Так вин у шапочци та на печи сидить.

БОРЩ.

Явдоха Борщ варила,
Та, щоб смашниший був, — аж тричи посолила.
Насипала в-обид, насипала, та ба...
Аж Борщику — ни в рот: солоний, як ропа!
Не знали гости вси — чи исти, чи дивиться!

* * *

Не диво: тричи борщ солити не годиться.

БАЙКИ.

Давно, давно Езоп Байки писать начав,
Осьміював звиряк, над миром глузував,
Кричав па грих зо всѐи-мочи
И пальцем тикав людям в очи:
А що-ж вин викричав? — Не став гусак орлом,
Не заревив ведмидь волом,
Не привикае вовк до сина,
Не вижав патоки из хрина;
Не надовбив ума Максимови в маслак,
Не вкоротив рогив у Сидора на лоби,
Не видирвав хвостив в видьом та в вовкулак...
Гришить хрещений люд без каятьтя й при гроби!

* * *

Та нащо-ж я Байки пишу ще, неборак?
Та так!

ГРОМАДА.

У Марковим садку свиня диру пробила
И весь садок порила.
Свиня — сусидова. Мій Марко звив пеню
Та на сусидову свиню.
Уздривши шкоду всю, Громада присудила:
» Щоб Маркова кобила
Сусидський огород и улицю порила.«

* *

Лиха-б ґодина вас, таких судей, побила!

ЛАСУН.

Ласун худобу всю на ласощи проив;
На старости — старцив
Повив.

Не даром приказка: »хто ласо исть,
Той твердо спить.«

ПРОКОПОВА ЖИНКА.

У Прокопа хороша Жинка с-сина;
А Прокип проби все кричав,
Що Жинку-б вин — на видьму проминяв...

* * *

Побила-б вас, жинки, недобрая година!..
Ни... я сказати мав,
Що Прокип розум потеряв:
О, бити-б Прокопа та бити —
Не вміе жинци угодити!

ДУРНИЙ И РОЗУМНИЙ.

Де-сь на Розумнаго Дурний напав: кричав,
И лаяв, и ворчав;

Розумний все мовчав:
А як охрип Дурний, Розумний говорив:
»Як-би дзвин не пустий, то вин-би й не дзвонив.«

СКУПИЙ.

Скупий не спав — робив, скупий не ив — копив,
А вид того... »Ще билш разбагатив?«
Ни, околив! —

КИНДРАТ.

Збираеться Киндрат орати:
Готов батиг, ярмо дистав;
Пишов-же воликив та плуга добувати —
Йому нихто й не дав.

Готова и дуга, й удили: —
Не достає — возочка та кобили.

МАЧОК.

Петро любив Мачок: и на своим току
В кутку
Насіяв мій Петро Мачку;
Полоти-ж не полов, як водиться в баштани:
Заглух Петрив Мачок в бурьяни!

* * *

Петрово ремесло
Бурьяном поросло!

УБОГИЙ, БАГАТИЙ.

огий Максимець — у нього, як на — смишки,
тилко що людей — нема в господи кишки;

Максим Багатий став — видкиль свои набрались —
И двери вид ридни його не зачинялись!

СУДДЯ.

Явилася душа на-той-свит: провожатий
Став душу-новичка питати:
Видкиль и хто така? — »Из города Жлуди,
Сидила тридцать рик безвиходно в Судди;
На свити я ничо́го не гришила —
Бо я ничого не робила:
У голови Судди не жив, як треба, царь —
Вин все пидписував, а правив — секлетарь...«
Суддю у пекло не послали:
Умилосердились, сказали:
Що тим суддя не злий,
Що зовсим був дурний.

ЗАРИК.

З похмильля Клим недуж валявся,
И дав соби зарик,
Що вин не буде брать горилки в рот вовик;
А тилко-що очунявся, промнявся —
Вже третій день в шинкарки похмелявся!

* * *

Хто сам-соби дає зарик —
Пропащий чоловик.

РОЗБІЙНИК.

жик корову вив та нис, в руках, дійницю:
бійник перестрив — видбив в нього телицю,
завши: щоб тебе зовсим не обидрать —

Дійницю хоть возьми й назад —
Мени из нею не носиться,
Тоби-ж, в господи, пригодиться.

* * *

Бодай Розбійнику впав в руки ти катови!
Навищо мужику дійниця — без корови?

КУРЧА.

Опивночи Курчя просилось прогуляться:
Бо, каже, ничого шулик и сов боятьcя:
Тепер им николи литать —
Вси сплять!
А курка Куряти тихенько куткудачить:
»Сова хоть спить — та кури бачить.«

БАГАТИЙ.

Киндрат усим приятель, сват,
Киндрат и кум, Киндрат и брат —

Поки капшук товстий вид грошей;
А як Киндрат
Не став Багат —
Вси кинули!..

* * *

Горшок — из кашею хороший.

ЧОРТ.

Колись у Польщи Чорт на сейми так возився,
Що вбвся там хвоста лишився.
Ат втикши, до Дяка просився в грубник жить,
И став Дякови говорить:
Що миром, без хвоста не буде вже мутить.
Дяк думае, що Чорт вже зовсим другим стався —
Став ладаном курить —
Так Чорт в болото швидче вбрався!..

* * *

Хоть вовк линяе,
Та норов не переминяе.

КОЗАКОВА ЖУРБА.

Украли в Козака коня;
А Козака об тим журба напала,
Що на кони оброть новисинька пропала!..

КИРИЛО.

Кирило, кумив сват,
При людях — чарочки не вмие в руки взять;
А без людей Кирило
Сам наверта на чарку рило
И любо, й мило.

КОНИК И МУРАВЕЙ.

Опила Коника зима;
А Коник не придбав у-литку ни зерна
Вже-ж без покорму та не жити!—
От, Коник и стрибá до Муравья просити
Зернóм ссудити.
А Муравей пита: що-ж в-литку ти робляв,
Що на-зиму ничóго не придбав?
А Коник одвичав:
»У-литку? я-ж спивав!«
А Муравей став Конику казати:
Хто циле лито проспивав,
Тому легесенько зимою танцювати;
Тоби-ж скажу я, брате:
Що дармоидив я не вмию ратувати.

ПАНЬКО—КАЛИКА.

В панькового сусида жинка
Була калика:

Панько изпидтишкà глумив;
А як самого Бог Каликою зробив —
Панько з стида й на свит не виходùв.

* * *

Чужа бида Панькови — сьмих;
Своя-ж — и стид, и срам, и грих.

ПЬЯНИЙ.

Чурéнка жинка из шинка
Вела Пьяненького; а панотець спитався;
»Навищо вин за́ жинку все держався?«
Чурéнко й каже: »есть пословиця така:
Слипець ссмилише ходить —
Як повводатарь ввóдить.«

ХОМИХА.

Хомиха кажен-день свого Хому чухрала.
Почувши те, кумà куми сказала:

Хома є Хомихою пропащий небораж!
В мозолях, в синяках і тіло все й маслак!..
Другая їй сказала так:
»Не слухай, галочко: чи можна, щоб Хомиха
Хоми бажала лиха?«

НАУМ И ЙОГО КОБИЛА.

Наум червець
У поле виїхав посіять овесець.
Кобила, глядя на Наума,
Сама-соби и дума:
От кажуть у людей багато єсть ума!
Нема
Щоб овесець в засичок прихував,
Або хоть мною згодував:
Так ни, — бач по́-полю приихав розсипа́ти,
Щоб га́леч годувати!...
Зійшов той овесець, присьпив: Наум зибрав,
Та й шкапу годував — и на̀-зиму придбав.

Так часто чоловик на Бога нарикае:
Того-ж не знае,
Що все на свити Бог на лучче навертае.

КАРТЬОЖ.

Пидпивши, Влас засив у карти грати:
Начав, для скуки, вид шага,
А дали став на руб, сердешний, загинати —
То до тогò догравсь врага,
Що збув худобу й хати!
Когò-ж тепер пеняти?...

* * *

Бездилнича игра
Не доведе никóли до добра.

ДВА ЛЕМБИКИ Й ГОРШКИ.

Раз Лембики у-двох, чи-то у трьох,
Загризлися з Горшками,
И свару здумали свою рѣшать боками:
Для Лембикив — игра; а для Горщечкив — ох! —
На черепочки вси, бидняжечки, товчуться!..
А Лембики, погризшися, упьять
Цилисиньки — любисиньки стоять!

ТСЕ.

Юхим узявсь робить Усе!
Та й звив усе — на псе!..

ДАРЀМНА ЖУРБА.

Хома журився,
Що лобода й куколь у проси зародився;
А кум Хомин так объяснився:
Ищѐ то не бида,
Як в проси лобода:
А оттоди биди,
Як ни присця, ни лободи!«

ГОЛОДНИЙ ХОМА.

Голодному Хоми хтось став притьмом хвалити,
Що як-то тим панам в будинках гарно жити!
А мій Хома сказав: »як хлиба край,
То й пид вербою рай.«

ПИСАРЬ-ЛЕДАЩО И ОТАМАН.

ш Писарь зледащив: роспивсь и обидрався,
И миром не вважався.
Вин раз Отамана спитав:
Завищо так вин миром занедбався?
А Писарю Отаман так сказав:
»Як жупанок порветься,
То й паньство з жупанком минеться.«

КИШКА.

З засика зуздрило маленьке мишеня,
Що Кошеня піймав кудлатий,
Та й каже матери: пропало кошеня!
А миш стара̀ давай тикати,
Сказавши: »як пидійде до росплати —

Кудлатому не здобрувати:
Свит звиря дужчого над кишку не родив!«

* * *

Отаман Савку раз побив,
А Савка думае, що й Голова, й Полиция
Отамана боиться!

ВОВК.

Найшли лигвò и Вовка, й вовченят:
Тут Вовкови-б чим-дуж тикать —
Так ни-ж: мій Вовк ище став огризаться, здуру:
Що-ж? — положив, з дитми, и голову, и шкуру.

* * *

Так часто крамари: товчеться с пьятака,
А прозива — коповика.

ЦИГАН.

Став Сидир Цигана пеняти,
Що Циган кобилча без язика продав;
А Циган Сидору сказав:
»Аби горазд везла — писень ій не спивати,
Так нàщо й язикà питати?..«
За тиждень кобилча мій Сидир обидрав.

* * *

Не слухайте Циган! Брехати Циган звик:
Не тилко для писе́нь чепляють нам язик.

КОРОВА Й СОВИНЯ.

Корова йшла вночи. Маленьке совиня
(А со́ви и впивнич так бачать, як впивдня)
Сказало: »изверни, небого, —
Там яма, упадеш!...« Корова птицю вслух
Налаяла — й пишла... та в яму к-чорту — бух!

* * *

Не лишне, николи, послухати й малого,

МИРОШНИК.

У водяним млини Мирошник зажурився,
Що млин остановився
За-тим, що висохла вода.
А тут к биди — другá бида:
Його прокляти кури з огороду
Знай бигали в ривчак останню пити воду!
Мирошник их побив... та й чує смих людей:
» Оставсь Мирошник наш без млива й без курей!

ЧОБИТ.

Раз Чобит злисть напала,
Що дирочку нога йому продрала —
Та ногу й ну давить!.. хазяен посваривсь,
Та й каже: » Чобитку! не треба бо дрочиться:

З ногою не сварись,
Бо Чобит без ноги — ни к-чорту не годиться.«

КОЗИРЬ.

Жир-краля Козирь та шостаку-вин побила:
Шостаци-б и мовчать! — так нит-же, загрозила:
»Тривай же, крале: я колись та засвичу,
Тебе, голубочко, порядком проучу!«

* * *

Не дуже той несись, хто в свити козиряє,
Бо здача козирив миняє.

ГОРОХ.

Щоб не оскуб народ Гороху при дорози,
Максим Горох посіяв в проси;
Що-ж вийшло? — дитвора — ище й отуд не ссох —
И просо витовкла, и обнесла Горох.

ГРОМАДА.

Раз на мирошника мужик позов подав,
Що вин пшеницю всю не помолов — подрав.
Громада на суди дала такую висть:
Хто зе́рно зниве́чив — нехай же той и исть.

* * *

Вже лучче-б та мука́ Громади пригодилась:
За суд такий — нехай мукою-б подавилась!

ЛВИЦЯ.

Передо Лвицею росчванилась свиня,
Що разом поросят десяток нарожала;
А Лвиця так свини сказала:
» Ти наметала

Десяток поросят, а я одно — лвиня.«

*
*
*

Зривняв ягня — против коня!

ТХИР.

Тхир часто звик
Ходить на̀ голубник;
А у Тхора́ така натура:
У голуба головку видирвав —
И геть и туловище, й шкура!...
Хазяин Тхорика піймав,
И бидный Тхир с плачем озвався,
И клявся,
Що вин з голубника — перьини не займав,
А тилко голубам — головку видривав.
Хазяин так сказав: »и я тебе пущу, —
Попереду тилко — дай вьязи видкручу.«

КАБАН.

К Риздву Максим у саж закинув Кабана́:
Дае йому помий, дае йому зерна̀ —
Не пье Кабан помий, и зерна не зьидае...
(Кабан утик, давно в сажи вже не живе! —
Оттак-то Максимець худоби доглядае!..)

* *
*

Не-в-чим корова не реве —
Аж дома любои немае!

ХАЗЯЕН ТА ТЕЛЯ.

Иван хотив Теля вид вовка боронити,
Кийком убив Теля — хотивши вовка вбити.

* *
*

Кого-ж зровняю в байци я?
Хвороба — вовк; кій лики, чим личити;
А хворий хто? — Теля.

СКУПИЙ КЛИМ.

Клим хати не топив и дви зими, й дви лити —
Вид-тòго, бач, що дороги дрова —
И Клим мій одубив...

* * *

Щò дорогè на свити? —
Одно: козацькая на вьязих голова.

ЗЛОДІЙ.

Онисько нéхотя й не-в-пору
Забравсь у Йванову комору,
Та пазуху пшинця набрав:
Иван його піймав,
Та, щоб чуже пшинце назад повисипав,
Ониська привязав, звишить, ногами вгору...

Бо не тягни, Ониську, уса,
До Йвановаго куса!

ЛАД.

Чи бачте Лад! — який тут в-чорта лад?...
Так часто Голова — Киндрат
Накоить так Ладу, що вийде гирш безладдя:
И зробить дядя —
На себе глядя.

ЦИГАН.

Циганка с Циганом побились об-заклад,
Що Циган завтра найде клад.
От завтра вже прийшло — клад Цигану не кáнув
И Циган циганча Циганци проциганив!

»Та нáщо-ж у-заклад дитину закладать?—
Але!—бо. ничим, бач, прийшлося гóдувать.

КОСАРЬ.

Хазяин Косаря наняв.
Наившись в-смак, напившись в-волю,
Пишов Косарь траву косить по полю:
Прийшов на степ—день цилий прогуляв;
»И не косив?«—Але: коси, забув, не взяв.—

* * *

Забув... А не забув набити брюхо,
И чарки не понис за ухо!

ЛЮБОВЬ.

»Чом щирая Любов тепера ридка стала?«
— З амурових очиць повьязка спала:

Лихий хлопчук
З повьязочни пошов — кашпук.

ХОМИНА УСЛУГА.

Петро в Хомu позичuв плуга:
Хома поратував: а чересло й лемиш
Оставuв, не дає Петрови, хоть зариж!...
Яка-ж Петру користь — без лемеша — из плуга!
— Така-то Хомuна услуга!

ХИТРА ХИМКА.

Нечuпир на торгу, — а Хuмочка скориш
Останню курочку — пид ниж.
Приихав чоловик: налаяв, накрuчав,
Наверещав,
И Хuмка богато трохu не скоштувала

За те, що курку опатрала, —
Так Химка видбрехала:
Сказала,
Що курка пивнем засьпивала
(А бреше — скорому, сердешна, забажала)

БОРЩ И КАША.

Борщ на столи — Борщу не или й не хвалили;
Не диво: як варивсь — сим рук Борщ ни солили.
И Кашу подали — непочата стоить:
И не диковина — забули посолить.

* *

Й не ривна бида з бидою:
Той пьяний—вид трудив, той хворий — с перепою.

КОСА.

Охрим косив, а день йшов на ўминь:
День цилий вид коси трава лягала вся;

Пид вечир — лопнула Коса:
Наскочила Коса на каминь!

КУПЛЯ.

Иван купив мишок
Грушок;
А дома висипав, аж пив-мишка — трисок!
Залиг в трисках четвертачок!

* * *

Кричить на Йвана жинка проби:
»Та дé-ж у тебе очи?..« — В лоби! —

ХОДУЛИ.

Клим на Ходули раз пиднявся:
Що вишчше всих — над всими величався;

Недовго-ж постояв —
Упав.
У кума — Прохора така, бувало, рада:
» Хто вишче злизе — дужче пада. «

КАГАНЕЦЬ И КГНИТ.

Каганчик запишавсь, що вси до Каганця
У-дό-свита пристали;
Каганчик дивувавсь, що Мотря Каганця
У-день засунула миж лави;
А Кгнотик Каганцю сказав:
Не ти, а я людей до себе притягав. «

* * *

И Кгнотик не вгадав!

ПАРХОМОВИ ВОЛИ.

Пархим орав:
У плуг молодичкив вин здумав попитати:

Пишли Бички вихрить — аж пальци знати,
И вдовж и впоперок бурхати!
Пархим не поорав видлиг, покорписав.
Пархомив кум Пархомови сказав:
У плуг волив старих гони,
Бо вил старий не портить борозни.

СИРКО.

Сирко, зибравшись на копицю,
Вид сина видгоняв телицю...

*

На свити так скупий живè:
И сам не поживà — и людим не дае.

АНТИН.

Пишов Антин
На Дин

З двома товстими капшуками.
Бог хлиба на Дону те лито не вродив:
Вернувсь Антин из голими руками, —
А циле лито проходив.

Хтó в свити не знавав
Напасти?
Як-би знаття, дè впасти —
То-б пуховик послав.

ПОТАКАЙ.

Клим любить потакать. Максим йому сказав:
»Не жиночку тоби — а щастя Бог послав:
Зелена, молода, хороша,
Багата, дóбра и пригожа;
От жаль іи — що чоловик дурак..«
А Клим озвався: — так. —
* * *
Не-в-пору такнув, неборак!

ЛЕВ И МИШ.

Убравсь в тенëта Лев; а Миш його пустила:
Тенëта Миш перекусила.

* * *

Овва!

Маленька Миш — спасає Льва!

БРЕХНЯ.

Вивчарь частисинько обманював женцив,
Що вовк його ватагу ив:
Женцй збигались ратувати —
Ни вовка, ни овець убитих не видати!...
Раз и навсправжки вовк овечку обидрав:

Вивчарь женцям кричав, кричав,
Щоб бигли ратувати —
Женци не йдуть!..

* * *

Кому вдалося раз збрехати,
Тому вже виры билш не ймуть.

ЖИНОЧИЙ ЯЗИЧОК.

Послав Петрови сина Бог,
Та в сина, нà-лоби, бородавка з-горох:
Кумà куми, тà другій, друга пьятій,
И стали на сели кричати,
Що у Петра не син родивсь, а чорт,
На лоби с чотирма рогами,
С хвостом кандзюбкою, як хорт,
Из ногтями, с свинячими кликами...

* * *

Ох, язичок
У тих жинок —
Ни дать ни взять — як у сорок!

ТРОЯНДА.

Парася по садку гуляла,
З Троянди квиточку зирвала —
Та шпильку в ручeньку загнала!

* *
*

А чом іи не вчила мати
  Троянди не займати:
В троянди есть шпильки прокляти!

* *
*

Як-би Троянд шпильки не охраняли,
Охотники — с корінням-би порвали!..

ПОРАДА.

Клим в хуторах на беседи гуляв,
А Климів двир пожаром запалав;

Иван, сусид, бижить сусида ратувати...
Вже й хата занялась — Иван, де-б помогати, —
Бижить на хутори шукати,
Щоб Клима роспитати:
Чи можна с Климовои хати
Покривлю розбирати?
Поки-ж Иван вернувсь в село,
Аж хату ззив пожар — и триски не було.

* *
*

Иванови-б не лишне знати,
Що, коли треба ратувати,
То ради николи питати,
А треба швидче помагати.

КАШТАН И СВИНЯ.

Прийшла Свиня у-гости до Каштàна;
Каштан, кудлатий пес, Свиню пришанував:
В багнюци покачав и ухо розирвав!

* *
*

Яка гистя — така й шана!

МИКОЛИНА ЛИПА.

Микола Липою, пид виквами, кохався;
А коринь Липовий на люльку вподобався:
Микола коринець на люльку видрубав —
Та билше зёлени на Липи не видав,
Бо Липочка без кориня завьяла.

* * *

Покойна прабаба моя як умирала,
Казала:
»Той Богу не годив, хто старцив не вважав:
Бо старець гришним в рай дорожку протоптав.

ХОМИХА Й ГАЛУШКИ.

Хома-злидарь схотив поисти Галушок,
Та згидував, не ив с поганих мисочок.
А жинка хомина йому сказала, з серцем:
Хоть злидни, бач, — та хочеш с перцем!

ЛЕДАЩО-ЙВАН.

Пидпивши, Йван гатить частенько голика;
Частиш — насущнаго в господи ни куска....
»Щож, не ворчить на Йвана жинка?«
Ворчить та — низащо: бо винна все — горилка.

»ЖЕНИСЬ-ПЕРЕМИНИСЬ.«

Пив Сидир, так як чип. Дид Сидорив твердить,
Що треба Сидора женить,
То пить горилку вин оставить:
Женили... пье!

* * *

Горбатого — могила справить.

ЛИСИЦЯ.

В Петра в двори Лисиця проживала:
Лисиця на вивцю Пéтрову наклепала,
Що, буцим, ниччу кури крала.
»А ти-ж як писк у пирья замарала?
— Та я... я... патрать помагала.—

* * *

Частенько злодія в суди судять, слидять;
А можна злодія — по пирьячку пизнать,
И, по Лисичому словечку,
Не нивечить овечку.

БИК.

Максимив Бик
Навик
В Петрив синник

Скакати;
Свого Бика
Неборака
Від синцька
Не вмив Максим спиняти:
Останнього ришивсь продать,
А гроши — за синце сусидови виддать.

ХОМА ТА ЛУКА.

В Хоми Лука
Просив лубка;
Хома послав Луку в свій лис надрати лика;
А мій Лука
За ликом — увесь лис очистив, до — пенька!

* * *

Потеря у Хоми велика, —
Не потурай Луци! бо приказка така:
Своя рука владика.

4**

ДОБРИЙ ПРОКИП.

На Прокопа як зверху подивиться —
Кругом свьятий!
И чорту низащо и ногтем зачепиться;
А глянь на самоти — як куций, Прокип злий
И в тихій Прокопа господи...
Лихи живуть — у тихому болоти.

КОВАДЛО И МОЛОТ.

»Таки тоби хоть раз ковати остивало?«
Питало Молота Ковадло.
Задихавшись, йому мій Молот промовля:
»Питайся не мене — спитайся коваля.«

ВИВЧАРЬ ТА ВИВЦЯ.

Вивчар як стриг Вивцю, розжалувавсь над тим,
Що стилько трудиться над стадом вин своим:
Що тих трудив його не стоила скотина;
Вивця озвалася: « а с чого сирячина? «

ИВАН ТА ПЕТРО.

У Йвана та в Петра дви хати запалали,
А Йван с Петром сами себе не ратували;
А тилко, стоячи, кричали на-живит:
Иван — » гасить огонь! « Петро — » огонь гасить! «

* * *

Присливья каже: билш роби,
Та менче говори.

ДВИ ВИВЦИ.

В кошари спорили раз дви Вивци понури:
У кого краща шерсть на шкури?
Вивчарь, на спор ввійшовши в двир,
Сказав: » оцинить вас — кушнир. «

ДВА МАЛЯРИ.

Маляр Похлебко був никчемний, а багатий;
Радькò був гарний — та обшарпаний ходив:
Радько не вмив — пидмалювати;
Похлебко из усих патрети — хорошив.

МУХА.

Ридваном ихав пан, и курява стовпом
Вид коней та колис знялася над шляхом;
А Муха, сидя на ридвани,
Як пани,
Подумала: яку-ж я куряву зняла

* * *

Втяла!

ГАДЮКА.

Гадюку мерзлу взявши в руки,
Иван за-пазуху видтаять положив:
Гадюка в пазуси оттила —
Та Йванови жалà впустила.
Гадюка ожила — добродій билш не жив;
Вид яду вмер, набравшись муки.

* * *

Так платять за добро — Гадюки!

МЕТЕЛИК И КОМАРЬ.

Комарь Метелика уздривши дóли, в глини,
Подумав: »по-дилóм: так низько не литай!«
Пиднявсь, дзижчить — и сам застряв у павутини.
И по-дилóм: не дуже вгору пиднимай!

»ГЛЯНЬ НА СЕБЕ!«

Сміявсь и реготавсь, узявшися за бóки,
Колись зустритивши слипого одноокий;
Тут косий пидийшов — з обох розхохотавсь,
До лайки и до свари;
Прийшов старий — и той над косим реготавсь,
На нис наткнувши окуляри;
Видючий се ввидав
И всих их осміяв.

ОРЕЛ ТА СОВА.

Орел з Совою раз у лиси ночував,
Орел з Совы слипои глузував.
До них, чим-свит, стрилець пидкрався
И вистрелить збирався:
Сова к Орлу! — втекли!.. Орел Сови шепнув:
» Як-би ти не слипа — то я-б живий не був.«

НЕ ЗЛОДІЙ.

Пропала в Сидора кобила;
На третій год іи у Прокопа пизнав;
А Прокип всим кричав,
Що вин іи не крав,
А нищком взяв, як на-поли ходила.

* *
*

Не злодій, бач! Не вмер Данило —
Болячка задавила!

ХОМИНА ЖИНКА.

Хому та кашель злий напав,
Хома, вид кашлю, захворав;
Хомиха, плачучи, просила майстра Мину
Мерщій Хомі — зробити домовину.

* * *

Як добру жинку не любити,
Що чоловикови уміє угодити?!

ЗЛОДІЙ.

Кислици Злодій крав: наився, вдоволнився;
Став лущить зернятко — вдавився.

* * *

Ну, злодій околив — и дилом:
Ворóни, а не мир, прокракали над тилом.

СОБАКА.

Максима Сидир раз з господи провожав,
И на Максима став брехать рябий Кудлака;
    Собаку Сидир видганяв,
    А Сидору Максим сказав:
»Хай бреше, Сидоре, — на те воно Собака.«

ОСЕЛ ТА СВИНЯ.

    Осел почванитись хотив
    Перед сусидкою своею
        Свинею,
    Що чув, в лиску, всих птахив сьпив:
»Ну, — каже, «-соловей чирикав, заливався;
    Щиголь цвирчав и затягався
    Ворона дралась дужче их;
    Найкраще пивень пив Иванив...
      А я як загорланив,

Так заглушив усих! «
Свиня захрюкала, барложачись край тина:
» С тобою птицям спорить грих,
Бо ти их [illegible] всих скотина. «

ПЕТРУСЬ.

Петрусь щоб стих не вчить — Граматочку спалив;
Татусь йому другу Граматочку купив,
А Петруся — прохворостив.

ГРАК.

» Як вовка Грак кохае! —
Куда не пиде вовк — и Грак за ним литае…
— Тут ничого й дивиться;
Бо Грак привик [illegible] край вовка поживитьс

Примчавсь в село Підсудок — Клим;
А Секретарь, як хвист, волочиться за ним.

ДОРОЖНИЙ СТОВП.

Стовп на шляху другим показує дорогу.
»А хóдить сам?«
Никòли ей-же-Богу!

* * *

Мовчи, язичку! — кашки дам.

УЧИТЕЛЬ.

Якийсь панок, Москаль,
Наняв Прайцуза сина вчити,
И страх як дешево: Пранцуз той був — коваль!
Щó с паничем робити?

Учить — кувать. Кував, кував,
Взяв гроши за сим рик, и ниччу — драла дав.

* * *

Журилась з паном Пани, мати,
Що син навчивсь — тилко кувати...
» Волнò-ж вам коваля Учителем наймати! «
Не втерпив син, из кузни закричав.

ЗЛОДІЙ.

Судили Злодія. Суддя його питав:
Навищо вин капшук з гришми в Петра видняв?
А Злодій суддям так сказав:
» Петро мини капшук свій сам виддав,
А я його тилко — за горло подержáв.

КАЛИКА.

Хваливсь мини Хома-Калика,
Що вин похóдив-би зовсим на чоловика,
Як-би росправились рука й нога крива,
Та замись оцеи — другая голова.

* *

Як-би мій дид та в плахту вбрався,
То, мабуть, бабою-б назвався.

ПЕЧИПИР.

Нечипир — сват
Любив, пид час, пожартовати,
Та набрехав Петрови на Наума,
Наумови на Йвана кума,
Иванови наплентав на Дмитра,

Дмитрови — на Журбу Петра,
Журби — на Чирочку - Трохима,
Трохимови — на Пугача-Максима...
Нечипору к биди
Брехня його пишла як масло по води:
Пишли з тии брехни вражда, позви, утрати;
А суд по ниточци як став их розбирати
Та на клубочок все мотати,
Аж глядь —
Чого Нечипору й не снилось —
На ним все лихо окошилось.

* * *

Эге, Нечипоре: жартуй соби, шути,
Та миром не мути.

ХОМА.

Видкладував Хома пид осинь хату вкрити,
Та нà-зиму війшов в некриту хату жити;
— А хата — ситочка, Хому
Зморозила в зиму.

Хома, як замерзав,
»Нетреба« та »нехай« пеняв.

МАТЕРИНСЬКА ЖУРБА.

В Горпини син
Одним - один —
Та й той у москалях: и Матери сказали,
Що синови ии
Пранцузи на війни
Головку видрубали!
А Мати журиться об тим,
Як син ии, Охрим,
Без голови на свити жити буде? —
Як показатися Охримкови миж люди?...

* *
*

То мати, сказано! — Усяким пустяком
Зажуриться вона за ридненьким синком,
Та ще й одиначком.

ЩУКА.

Обридло Щуци пист постити.
От, Щука й здумала кота Мурка просити,
Щоб кит іи навчив
Мишей ловити.
Кит Щуку у винбарь охотиться завив...
Коли на Щуку як уранци поглядили —
Аж Миши Щуци й хвист видьили.

* * *

И дило, Щуко: ти в води — соби сиди,
И за мишами не ходи.

ОХОТНИЦЬКА СОБАКА.

Охотницька Собака не схотила
Охотнику служить — за те,
Що все

З охоти — сам, вона-ж — помии ила.
От, к вовкови пристала помагать
Худобу из хливцив тягать.
Вовк рад помошнику: та тилко всю добичу
Ив сам и не хотив з Собакою дилиться:
Не полюбивсь и сей хазяин ій,
Пишла Собака впьять — служить хоть из помий.

*
* *

Я-б, за Охотника, ій дав совит такий:
» Собако! з вовка ти взяла й натуру вовчу —
Иди тепер, де хоч; а я тебе нехочу. «
А то приняв упьять, дурний.

СОРОКИВКА.

Послали батрака —
Вже не куди — в шинок, звичайно, по горилку.
Та доля-ж, глянь, у батрака яка:
Батрак в багни найшов, идучи, Сорокивку!
Жидивка вже дає за нèи золотий;
Так мій батрак бо не дурний;

»Ни — дурна — тривай, жидивко, погониеш;
Ся Сорокивочка теперь в писку, в багни,
Я добре вичищу — тоди-то ти мини
Жидивко аб-дви даги шагив, мабуть, не пожалиєш.«
От, з Сорокивкою додому вин прийшов:
И зараз чистить заходився:
Цеглини та писку знайшов,
Над сорокивкою пивночи провозився
И вияснив ии — аж сяе, аж блещить!
От, рано, до жидивки мчить
Минять; а батраку сказала так жидивка:
»Не дам тоби й шага, бо ти ии зривняв,
Слова на нiй и карб пропав:
Тепер вона тоби ни кгудзь, ни Сорокивка.«

* *
*

Батьки! як хочете ви диткам угодить,
То знайте: як, чому и скильки треба вчить.

ИВАСЬ.

С трояндu квиточку Ивась сунувсь зирвать,
Аж глядь —

Гадюка з-пид куща! — на Йвася зашипила
И Йвася биднаго вкусила.

* * *

Не тилко Ивась — нехай усякий буде знать,
Що де троянда росцвитае,
Частенько пид кущем гадюка спочиває.

* * *

Чорт миром хоть мутить,
А в тихому болоти любить жить.

ПИВО.

Нове Пивце шумило и мурчало,
Що, бач, пид чопиком йому душненько стало.
Що-ж? — Тилко чопик прись —
Дивись:
Пишло Пивцѐ на дил — Пивцѐ пиши пропало!

* * *

Не-даром Дяк, як вчить, то й поскубѐ, бувало.

БДЖОЛА,

Байдак-Бджола, покинувши медок,
Понадилась литать до панських тарилок:
В панив же ласощив хватила-не-хватила,
А ридний свій медок на трутнив прогостила.
Взялась моя Бджола, та пизно вже, за ум!

* * *

До шкоди розум — так; а писля шкоди — глум.

ВОЛИ.

У плузи Волики разсердились, вертили —
Орать видлога не хотили.
Иван Волив таки — заприг,
Им бокu попоров и виорав облиг.
Чого-ж ви, Волики, дурили?

Того, щоб пан-Иван попрядевив батиг?

* * *

Раз, на весильли, так, по-чарци,
А може вже й по парци,
Сказав кум молодій, Одарци:
Согласно з молодим ярмо в життя тягнить;
А криком, сварями — и сміху не робить.

КЛИМ ГОЛОДРАБЕНКО.

Клим Голодрабенко до церкви не вчащае.
Вид чого? — що чобит юхтових вин не мае:
Клим, бачте, хоче прихвастнуть,
Хоть, дома, ничого и в пельку часто пхнуть.

* * *

Без перцю-ж злидни не живуть!

ВОВК ТА ВИВЧАРИ.

Вовк, идучи поуз кошару,
Криз тин заглянув на отару,
И бачить, що в двори,
Піймавши барана, спокойно Вивчари
Литвар злупивши потрошили;
Собаки коло их ватагою лежать,
Вси дивляться и вси мовчать,
Коли-б тоби на-сих одна хоть забрехала!...
Вовк думае: »яка-то правда в свити стала:
Який би гвалт и крик зробивсь,
Як-би так коло барана я заходивсь.«

КЛИМ.

Клим, лежа на боку, казав: дай Боже...
А хтось йому шепнув: устань, роби, небоже!

КОПОВИК.

Петро личив капшук, а тут пиднявся крик:
Яка сьпивае лучче птиця —
Кулик, чи шпак, чи-то перепелиця?
Спиталися в Петра, вин крикнув: коповик!

* * *

У кого що болить,
Про те й кричить.

МИСТ.

Нечипир строив мист, а Йван його хвалив,
Що мист не вздовж рики, а впоперек робив.

* * *

Охота нападае, инколи, брехати:
Хоть меле кат-зна-що, аби-то не мовчати.

ХТО ИДЕ, ТОЙ НЕ ЙДЕ.

Хто иде, той не йдѐ; хто робить, не гуляє;
Усякий чоловик в свою сопилку грає...

* * *

— Та хто-ж сього не знає?
На вищо-ж учить стих? —
Не бачив ти учитилив таких:
Кричить з дитиною, белькоче, не вгаває;
Спитайся-ж: що дитина знає?..

ВЕСЕЛИЙ.

Чого ти, Левку, все веселий та шутливий?
Мене приятель раз спитав;
А я йому сказав:
Такий я зроду вдавсь, и вид того щасливий.

БОГАТИЙ.

Колись злидарь Максим полином дров нуждавсь;
Теперь Максим багат, надувсь и запишавсь.

* * *

Сирко кудлатий —
Тепло;
Мужик багатий —
Добре.

НОМИЧЬ.

Кума три миточки напряла,
За номичь давши мих пшениці та пив-сала.

* * *

Кума... та й не одна кума...
Багато так ума!

СМЕРТЬ.

Раз старець нис дрова и смерти забажав,
А Смерть як тут була:
»Ось я! Чого мене ти прикликав?
Та щоб дривця до дому донесла!..

* * *

Як Смерть далеко,
О Смерти думать легко;
А стане за плечима —
У всих нас страх з великими очима.

СКУПИЙ.

Скупий хатиночку завив,
Та грошей пожалив,
Поставить печи не схотив.

Зима! — хазяин одубив,
Бо капшучок з грошми скупаго не зогрив.

* *
*

А в мене мисль така:
Здоровья нам милише капшука,
Я чув сьпивають письню люде:
»Писля коня кинь другий буде,
Мене-ж молодого другого не буде...«

СИРОТИНА.

З недоли сиротина плаче,
Нихто ии й не баче;
А як заскаче,
То всяк побаче.

* *
*

Богат —
Усим и сват, и брат;
А чоловик в биди —
Яса розійдеться як масло по води.

КОСОВИЦЯ.

Куда Литвине, йдеш? »косить!«
А на що-ж дви коси? »Одна як заболить,
Щоб чим було переминить!«
Видкиль Литвине йдеш? »Косив —
У поле чорт носив!«

* * *

Так часто: як на слови — скоре;
А в дили — горе!

МИКИТА.

Микита був злидарь,
Слизми, було, розмочуе сухарь;
А став багато жить,
Не знае на яку ступить.

Пословиця правдива тяжко:
Живи не шатко и не важко.

НЕЧИПИР.

Нечипир де-сь книжок багато начитав,
З великого ума у-гору нис задрав,
Пид ноги не дививсь, спиткнувсь, у рив упав.

* * *

Хто звизд из неба не здіймае,
У рив нечасто попадае.

КИНЕЦЬ.

Хоми, Нечипори, Йвани и их жинки!
Куми, и родичи, и пасинки, й синки!
За си Байки
Будь-ласкави мене не лайте,
Не гримайте, а вибачайте
И словом злим не поминайте!..

»Дивись — не громайте!« громада вся скреготче
(А гирше — беседа жиноча):
»Усих нас висьміяв — ще й вивернуться хоче!«...
— Не хочте? — мировà! — у руки вам корець
И сим байкам кинець!

КИНЕЦЬ.

ОПЕЧАТКИ.

стрн.	стрк.	напечатано:	должно читать:
VII	1	При том	Притом
IX	1	О	до
20	12	понадилась	понадилась
30	10	Начинений капшук	Капшук, начинений
31	11	Климив	Климив
36	9	тай	той
49	4	па	на
55	9	розбійник	розбійник
57	11	без хвоста	без хвоста,
59	3	зернà	зернà.
—	8	на-зиму	нà-зиму
62	8	то	та
78	12	вишчше	вище
79	6	каганчик	каганчик
80	1	пальци	пальци
—	8	зибравшись	зибравшись
85	2	помогати	помагати
87	3	насущнаго	насущного
104	12	Охотницьа	Охотницька.

